

Erindringens eller forventningens glæde?

ved sognepræst Finn Ryneld

"I aften er det juleaften - der er længe, længe til". Sådan lød det i en sang, der indgik i et TV-program juleaftensdag dengang i de tidlige 1970'ere. Det var et program, som skulle få dagen til at glide lidt hurtigere for de spændte børn, dengang vi kun havde én dansk TV-kanal, og reklamer i den statsstyrede medie var bandlyst. Værterne i programmerne var kendte ansigter fra populære børneudsendelser som "Kaj og Andrea". Og skønt de hver på deres vis var rebeller og næppe kunne beskyldes for at være tilhængere af hverken julens materielle forbrugsræs eller den kristne tro, så foregik alt på en sober måde og i en omgangstone, der er sjældnen i vor tid. Nogle ville måske nok mene, at det var kedeligt, hvis de genså programmerne i dag. Men det ændrer ingenting. Både mindre børn og vi store glædede os til, at det langt om længe blev juleaften. Og selv om det var nærvæd og næsten, så følte det som der var længe, længe til.

Sådan husker vi nok alle, hvordan vi selv oplevede adventstidens forberedelser og spændingen, der tog til dag for dag i ugerne op mod juleaften, dengang vi var børn. Men det var selvfølgelig også helt andre tider dengang: Ak ja, i gamle dage da var julen altid hvid og sommeren hed. Kvinderne var smukkere og mændene mere mandige. Øllet smagte bedre, og julegaverne var nok mindre men glæden så meget desto større. Ikke sandt? Nej, det er selvfølgelig noget vrøvl. Den glæde og forventning, børn oplever i dag, er nøjagtig den samme, som den vi selv oplevede, da vi var børn, selvom også mangt og meget har ændret sig siden da.

Forestillingen om, at alt var bedre i gamle dage, selv vejret, hænger sammen med, at vi mennesker altid føler, at tiden fører i en forkert retning. Og det har vi jo i grunden ret i. Tiden fører os væk fra det, vi kender og føler os trygge ved og frem mod noget ukendt og usikkert, i sidste ende vor egen død. Vi, der har overstået den første ungdom, venter os derfor også sjældent noget særligt af fremtiden. Det er der ikke noget nyt i. Sådan har mennesker haft det til alle tider. Fortiden var en guldalder, det tabte paradys, og den tid vi selv lever i viser jo tydeligt, hvor det bærer hen - at det kun bliver værre.

Hyrderne som lå på marken udenfor Betlehem og vogtede får og geder den første julenat, har sikkert også ligget omkring bålet og drøftet tidernes ugunst. At det stod sløjt til med landbruget og nationens økonomi som helhed. At ungdommen var letsindig og magelig og kun optaget af overfladiske og ligegyldige fornøjelser. Og at politikernes og folkets moral havde nået bunden. Mistrøstigt kunne de minde hinanden om, hvordan alting havde været helt anderledes og meget bedre dengang stamfædrene Abraham, Isak, og Jakob levede. Eller hvordan Moses havde udfriet jøderne fra slaveriet i Ægypten og skænket folket troen på en ny og bedre fremtid. For slet ikke at tale om kong David, der havde gjort Israel til et mægtigt rige, hvor der herskede fred og velstand. Ak ja, hvad var vel deres egen tid sammenlignet med fortidens storhed: Landet var besat af den mægtige romerske hær og folket truet af udryddelse. Det kunne dårligt blive værre.

Ganske vist havde profeter gennem århundreder forkyndt, at Gud ville sende en frelser og oprette et herlighedsrige på jord, som langt skulle overgå alt, hvad der tidligere var set. Men det var vist bare tom snak. I hvert fald var der ikke meget, som tydede på, at det ventede lige om hjørnet. Snarere tværtimod.

Og alligevel - alligevel - skete det utrolige: En Herrens engel viste sig for dem og forkyndte en glæde, som skulle være for hele folket. Frelsens tid var oprundet. Gad egentlig vide, hvad hyrderne tænkte da englesangen var forstummet. Mon ikke de for en stund har glemt alt om priserne på uld og gedemælk og har overvejet en ekstra gang, hvad der var sket, eller om det hele blot havde været en drøm. Og hvad med tegnet? Bedst som der nu endelig så ud til at ske noget - nu hvor Gud tilsyneladende langt om længe havde tænkt sig at gribe ind i historien og hjælpe sine udvalgte til en bedre fremtid - så var tegnet, de skulle finde, ikke andet end et barn født i fattigdom og udenfor ægteskab. Lige som de mente at have oplevet noget ophøjet og himmelsk, blev de brat vist tilbage til en højest miserabel jordisk virkelighed. Alt var nyt og dog intet forandret. Nej, fremtiden skal man aldrig forvente sig for meget af.

Under alle omstændigheder drog de dog afsted og fandt barnet, sådan som det var blevet sagt til dem. Senere kom også velhavende stjernetydere fra Østerland og ofrede kostbare gaver til drengen i stalden. Og det er måske i grunden det mest forunderlige, og det som er sværest at forstå. Aldrig nogensinde, hverken før eller siden, har denne verdens vise og mægtige opsøgt og tilbedt et fattigt og afmægtigt spædbarn. Den ære er kun overgået store og magtfulde mænd. Og hvad det har bragt med sig af menneskelig nød og elendighed, det véd vi alle.

“Forunderligt at sige og sært at tænke på, at kongen til Guds rige i stalden fødes må”, som Grundtvig siger det i en salme. Men måske - måske - var det netop nødvendigt, for at vi mennesker kunne få øjnene op for, at Guds rige ikke handler om rigdom og ære, eller om magt over folkeslag og landområder. At det handler om kærlighedens magt over sjæl og sind. Og for at vi må forstå, at den fred Vorherre bringer, ikke er en fred fra alt det, som forstyrrer idyllen, men er en fred med Gud og med os selv. Om den fred så også skal vise sig som en fred med vore medmennesker og fred i verden - ja, det er helt op til os selv.

For øjeblikket er der i hvert fald krige nok rundt omkring på vor jord. Også soldater og hjælpearbejdere fra vort lille land befinder netop nu i krigshærgede områder. Mange mennesker er således ramt af krigens rædsler og lider ondt. For alle dem kan det godt være svært at få øje på julefreden. Og selvom der heldigvis ikke er krig lige hér hos os, så kender også vi til fjendskab og ufred i sindet. Vi fristes derfor også til at give hyrderne ret i, at intet er forandret. Og dog - dog - er det julens budskab, at alt er nyt, for den, der vil se det.

Julen forkynder, at uanset, hvor tosset verden sér ud, og ligegyldigt, hvor mørk fremtiden tegner sig, så er vi aldrig overladt til os selv. Gud selv kom til verden for, at vi må vide, at han er med os alle dage - både de lyse og de mørke. Og det skete som et nyfødt barn, for at vort håb og fortrøstning til fremtiden må blive født på ny.

Troen på, at det forholder sig sådan, er det lys, som skal skinne for alle, der vandrer i mørket, og den glæde, som skal være for hele folket.

Rigtig glædelig jul!

Finn Ryneld